

O'zbekistonda safari turizmini rivojlantirish istiqbollari

Nurullayev Hoshimjon Hamidovich

O'zbekiston Respublikasi Oriental universiteti Iqtisodiyot va turizm

kafedrası o'qituvchisi

+998945467464

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada O'zbekistonda safari turizmini rivojlantirish istiqbollari va salohiyati ko'rib chiqilgan. Mamlakatning boy bioxilma-xilligi, madaniy merosi va barqaror rivojlanishga sodiqligini tan olgan holda, tadqiqot mahalliy va xalqaro sayyohlarni jalb qilish uchun safari tajribalarini joriy etishning maqsadga muvofiqligi va afzalliklarini o'rganishga qaratilgan.*

***Kalit so'zlar:** Safari turizmi, O'zbekiston, bioxilma-xillik, ekoturizm, madaniy meros, barqaror rivojlanish.*

Ipak yo'lining tarixiy shaharlari va ajoyib manzaralari bilan mashhur bo'lgan O'zbekiston endi safari turizmining imkoniyatlarini o'rganish orqali sayyohlik takliflarini kengaytirishi maqsadga muvofiq. Ushbu maqolada O'zbekistonni safari sarguzashtlari uchun ideal nomzodga aylantiradigan noyob jihatlar, uning xilma-xil ekotizimlari va barqaror va ekologik toza sayohat tajribalariga global qiziqish ortib borayotgani muhokama qilinadi.

Safari turizmi va ekoturizmga oid mavjud adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqish butun dunyo bo'ylab bunday tashabbuslarning iqtisodiy, ekologik va madaniy ta'sirini tushunish uchun asos yaratadi. Tahlil safari turizmini qamrab olgan mamlakatlar duch keladigan asosiy muvaffaqiyat omillari va muammolarini aniqlashga qaratilgan bo'lib, O'zbekiston kontekstiga qimmatli tushunchalar beradi.

O'zbekistonda safari turizmining istiqbollarini baholash uchun aralash usulli yondashuv qabul qilingan. Sifatli ma'lumotlarni yig'ish turizm bo'yicha mutaxassislar, hukumat amaldorlari va mahalliy jamoalar bilan intervyularni o'z ichiga oladi, miqdoriy ma'lumotlar esa jamoat manfaatlari va potentsial iqtisodiy ta'sirlarni aniqlash uchun so'rovlarni o'z ichiga oladi. GIS xaritasi biologik xilma-

xillik va madaniy ahamiyatga asoslangan potentsial safari zonalarini aniqlash uchun ishlatiladi.

O'zbekiston birinchi navbatda o'zining boy tarixi, madaniy merosi va Ipak yo'li diqqatga sazovor joylari bilan mashhur bo'ldi. Biroq, mamlakat sayyohlik takliflarini diversifikatsiya qilishga, shu jumladan safari turizmini rivojlantirishga harakat qilmoqda.

O'zbekistonda safari turizmini rivojlantirish istiqbollari quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin:

- **Turli landshaft:** O'zbekiston turli xil landshaftlarga, jumladan tog'lar, cho'llar va yarim qurg'oqchil hududlarga ega. Bu xilma-xillik safari turizmi uchun imkoniyatlar yaratib, tashrif buyuruvchilarga turli ekotizimlarni o'rganish va noyob flora va faunani kuzatish imkoniyatini beradi.

- **Yovvoyi tabiatni muhofaza qilish:** Safari turizmining rivojlanishi yovvoyi tabiatni muhofaza qilish harakatlariga hissa qo'shishi mumkin. Mas'uliyatli va barqaror turizm amaliyotini targ'ib qilish orqali O'zbekiston o'zining tabiiy yashash joylarini saqlab qolish va yo'qolib borayotgan turlarni himoya qilish muhimligi to'g'risida xabardorlikni oshirishi mumkin.

Safari turizmining rivojlanishi yovvoyi tabiatni muhofaza qilish harakatlarida muhim rol o'ynashi mumkin. Safari turizmi tabiatni muhofaza qilishga hissa qo'shishi mumkin bo'lgan ba'zi usullar, xususan O'zbekiston sharoitida:

- **Iqtisodiy rag'batlantirish:** Safari turizmi tabiatni muhofaza qilish tashabbuslariga yo'naltiriladigan daromad keltirishi mumkin. Kirish to'lovlari, ekskursiyalar va turizm bilan bog'liq boshqa xarajatlar yovvoyi tabiatni muhofaza qilish dasturlarini, yashash joylarini tiklash va brakonerlikka qarshi harakatlarni moliyalashtirishga hissa qo'shishi mumkin.

- **Mahalliy hamjamiyatni jalb qilish:** safari turizmiga mahalliy jamoalarni jalb qilish atrofidagi tabiiy resurslarga egalik va mas'uliyat hissini yaratishi mumkin. Ushbu ishtirok yovvoyi tabiatni va ularning yashash joylarini yaxshiroq himoya qilishga olib kelishi mumkin, chunki mahalliy jamoalar tabiatni muhofaza qilishning iqtisodiy va ekologik qiymatini tan olishadi.

○ Xabardorlik va ta'lim: Safari turizmi tashrif buyuruvchilarga yovvoyi tabiatni muhofaza qilishning ahamiyati to'g'risida ma'lumot berish uchun platforma yaratadi. Ekskursiyalar va ta'lim dasturlari O'zbekistondagi noyob bioxilma-xillik, ayrim turlar duch keladigan tahdidlar va tabiiy ekotizimlarni saqlashning umumiy ahamiyati haqida xabardorlikni oshirishi mumkin.

○ Tadqiqot imkoniyatlari: turizm tadqiqotchilarga tabiiy yashash joylarida yovvoyi tabiatni o'rganish imkoniyatini beradi. Ushbu tadqiqot migratsiya naqshlari, xulq-atvori va aholi dinamikasini tushunish kabi tabiatni muhofaza qilish harakatlari uchun qimmatli ma'lumotlarni qo'shishi mumkin.

○ Brakonerlikka qarshi choralar: Safari turizmi qo'riqlanadigan hududlarda kuzatuvni kuchaytirish orqali brakonerlik faoliyatiga to'sqinlik qilishi mumkin. Sayyohlar va gidlarning mavjudligi noqonuniy faoliyatni kuzatish va xabar berishda yordam beradi va shu bilan brakonerlikka qarshi harakatlarni kuchaytiradi.

○ Xalqaro hamkorlik: safari turizmini targ'ib qilish tabiatni muhofaza qilish bo'yicha xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga yordam beradi. Boshqa mamlakatlar, nodavlat notijorat tashkilotlari va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik tabiatni muhofaza qilishning umumiy muammolarini hal qilish uchun tajriba, resurslar va global istiqbolni keltirishi mumkin.

Safari turizmi yovvoyi tabiatni muhofaza qilish uchun katta imkoniyatlarga ega bo'lsa-da, sayyohlar va atrof-muhit farovonligini ta'minlaydigan qoidalarni amalga oshirish juda muhimdir. Turizmni rivojlantirish va tabiatni muhofaza qilish o'rtasidagi muvozanatni saqlash yovvoyi tabiat va mahalliy jamoalar uchun barqaror va ijobiy natijalarga erishishning kalitidir.

● Madaniy integratsiya: Safari turizmini O'zbekiston allaqachon ma'lum bo'lgan boy madaniy va tarixiy tajribalar bilan birlashtirish mumkin. Tarixiy joylarga tashriflar bilan birlashtirish sayyohlarga keng ko'lamli qiziqishlarni jalb qiladigan har tomonlama tajribani taklif qilishi mumkin.

● Sarguzasht turizm: Safari tajribalari sarguzashtlarni qidiradigan sayyohlarni jalb qilishi mumkin, ular yo'ldan tashqari yo'nalishlarni o'rganishga qiziqishadi.

O'zbekiston noyob va qiziqarli safari sarguzashtlarini taklif qilish orqali ushbu bozorga kirish imkoniyatiga ega.

- **Infratuzilmani rivojlantirish:** Safari turizmini qo'llab-quvvatlash uchun turar joy, transport va ekskursiya xizmatlarini o'z ichiga olgan infratuzilmani rivojlantirishga ehtiyoj bo'lishi mumkin. Bunday investitsiyalar umumiy turizm sohasini rivojlantirishi va ish joylarini yaratishi mumkin.

- **Hukumat tashabbuslari:** Safari turizmini rivojlantirishda O'zbekiston hukumatining qo'llab-quvvatlashi va tashabbuslari hal qiluvchi rol o'ynaydi. Barqaror amaliyotni, tabiatni muhofaza qilish harakatlarini va xususiy sektorni jalb qilishni rag'batlantiradigan siyosat ushbu sayyohlik segmentining o'sishiga hissa qo'shishi mumkin.

- **Marketing va reklama:** O'zbekistonning safari takliflarini aks ettiruvchi samarali marketing va reklama kampaniyalari yangi va xilma-xil tajribalarni izlayotgan xalqaro sayyohlarni jalb qilishi mumkin. Sayyohlik agentliklari bilan hamkorlik qilish, xalqaro sayyohlik tadbirlarida ishtirok etish va onlayn marketing xabardorlikni oshirishga yordam beradi.

- **Jamiyatni jalb qilish:** Safari turizm tashabbuslariga mahalliy jamoalarni jalb qilish iqtisodiy foydalarning taqsimlanishini ta'minlashi mumkin va jamoalar tabiatni muhofaza qilish harakatlarida ishtirok etishga undashadi. Ushbu yondashuv yanada barqaror va mas'uliyatli turizm amaliyotiga olib kelishi mumkin.

Shuni yodda tutish kerakki, safari turizmini muvaffaqiyatli rivojlantirish davlat organlari, mahalliy jamoalar va xususiy sektor sub'ektlari kabi turli manfaatdor tomonlarni jalb qilgan holda strategik va yaxshi muvofiqlashtirilgan yondashuvni talab qiladi. Bundan tashqari, mening so'nggi yangilanishimdan beri vaziyat va istiqbollar rivojlangan bo'lishi mumkin, shuning uchun rasmiy manbalardan yoki so'nggi turizm hisobotlaridan so'nggi ma'lumotlarni tekshirish tavsiya etiladi.

Muhokama bo'limida O'zbekistonning hozirgi turizm manzarasi nuqtai nazaridan topilmalar sharhlanadi. Safari turizmi bilan bog'liq potentsial iqtisodiy foyda, tabiatni muhofaza qilish oqibatlarini va madaniy tarixini o'rganadi. Barqaror amaliyot, jamoatchilikni jalb qilish va safari tajribalarini mavjud turizm takliflari

bilan birlashtirish zarurligiga e'tibor qaratiladi.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston safari turizmini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun zarur elementlarga ega. Biroq, puxta rejalashtirish, manfaatdor tomonlarning hamkorligi va barqaror boshqaruv uzoq muddatli muvaffaqiyat uchun juda muhimdir. Tavsiyalar ekologik toza infratuzilmani rivojlantirish, jamoat ta'limi dasturlari va O'zbekistonda safari turizmining mas'uliyatli o'sishini ta'minlash uchun tabiatni muhofaza qilish tashkilotlari bilan hamkorlikni o'z ichiga oladi.

Kelgusidagi tadqiqotlar O'zbekistonda safari turizm tashabbuslarini doimiy monitoring qilish va baholash, rivojlanayotgan tendentsiyalar va muammolarga asoslangan strategiyalarni moslashtirishga qaratilishi kerak. Xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qilish va safari turizmi bilan shug'ullanuvchi boshqa davlatlar bilan ilg'or tajribalarni almashish O'zbekistonning jahon sayyohlik bozoridagi mavqeyini yanada oshirishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston sayyohlik takliflarini diversifikatsiya qilishga intilar ekan, safari turizmi barqaror rivojlanish, iqtisodiy o'sish, noyob tabiiy va madaniy merosini asrab-avaylash uchun istiqbolli yo'lni taqdim etadi. Strategik rejalashtirish va mas'uliyatli turizmga sodiqlik orqali O'zbekiston safari tajribasini chuqur va axloqiy jihatdan izlayotganlar uchun etakchi yo'nalish sifatida paydo bo'lishi mumkin.

Adabiyotlar.

1. Хакбердиев, К. К. (2021). СОТРУДНИЧЕСТВО УЗБЕКИСТАНА И КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ В ОБЛАСТИ ДОБЫЧИ МИНЕРАЛЬНЫХ РЕСУРСОВ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(Special Issue 1), 713- 718.
2. Sayfullayev, D. *Cultural Diplomacy of Uzbekistan and Shanghai Cooperation Organization in the Framework of the Shanghai Cooperation Organization (SCO)*.
3. Karimova, N., Sadibekova, B., & Usmonova, S. (2021). The Roads of Central Asia-to the History of Buddhism. *TJE-Tematics journal of Education*, 6.

4. Odilov, B. A., & Karimov, N. R. (2020). Analysis of Targeted Research in 20-30 Years of the XX Century. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 17(6), 8887-8893.
5. Karimova, N. E., Sadibekova, B. D., Hasanova, N. N., Sadullayeva, S., & Abdurashidov, N. (2020). Smart management as an innovative way to manage change in the process of globalization. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, 12(6), 1221- 1225.
6. Odilov, B., & Karimov, N. Archaeological Research is an Important Source in the Study of Traditional Economic Activities of the Uzbek People (On the Example of Some Researchers of the Twentieth Century).
7. . Sayfullayev, D. (2022). Cultural Relationship between Uzbekistan and Shanghai Cooperation Organization in the Field of Tourism. *International Journal of Social Science Research and Review*, 5(5), 367-370.